

Biodiversitet på kirkegården

**SKAARUP
LANDSKAB**

Mogens Dueholm

Landskabsarkitekt MAA
Kirkegårdskonsulent i Viborg Stift

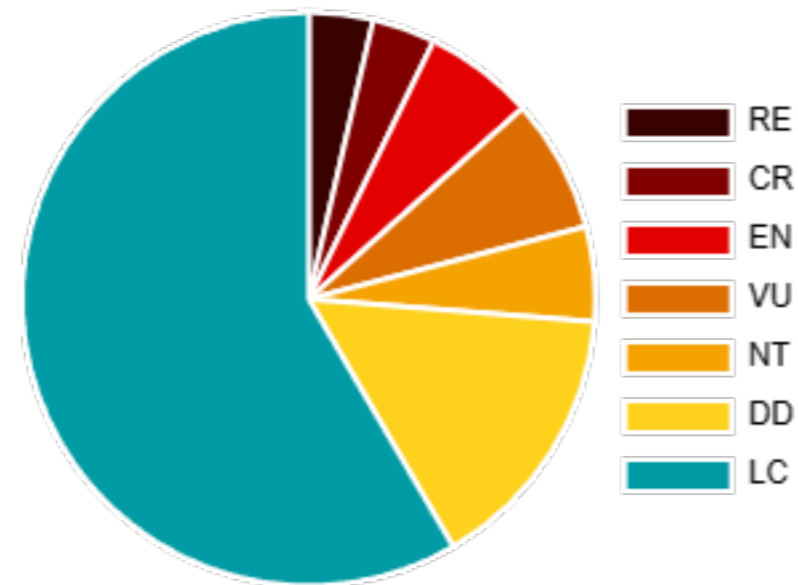

Hvorfor gøre noget?

Der er biodiversitetskrise i Danmark

Biomassen af flyvende insekter er gået tilbage med 74% over 27 år
(Kilde AU: Tysk studie fra 2017)

Rødlitestatus danmark
12.000 arter vurderet
heraf er 41,6% rødlistede

Status eksempler for danske arter

Bier som eksempel

20.000 biarter på verdensplan

50% i farezonen for at uddø indenfor 10 år

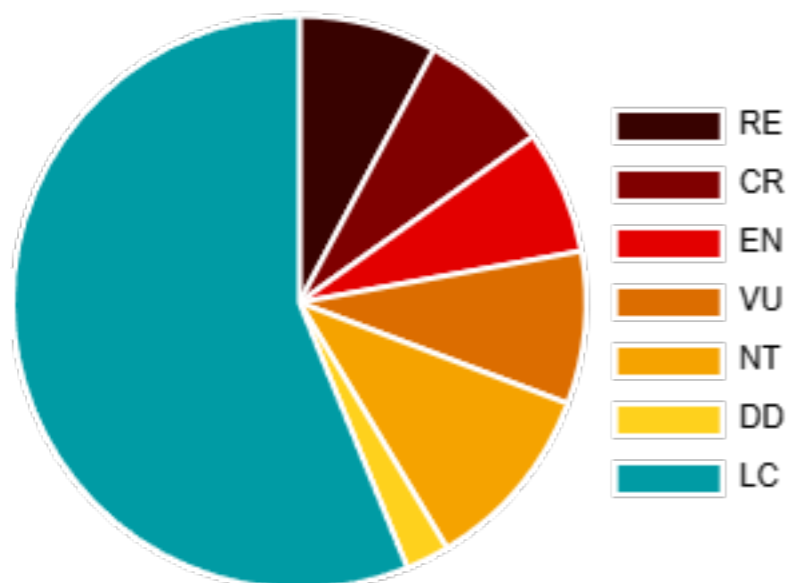
Vi har brug for bierne til bestøvning af bær, frugt, grønsager..

På vores bredde grader skal ca. **60%** af alle planter bestøves for at sætte frø.

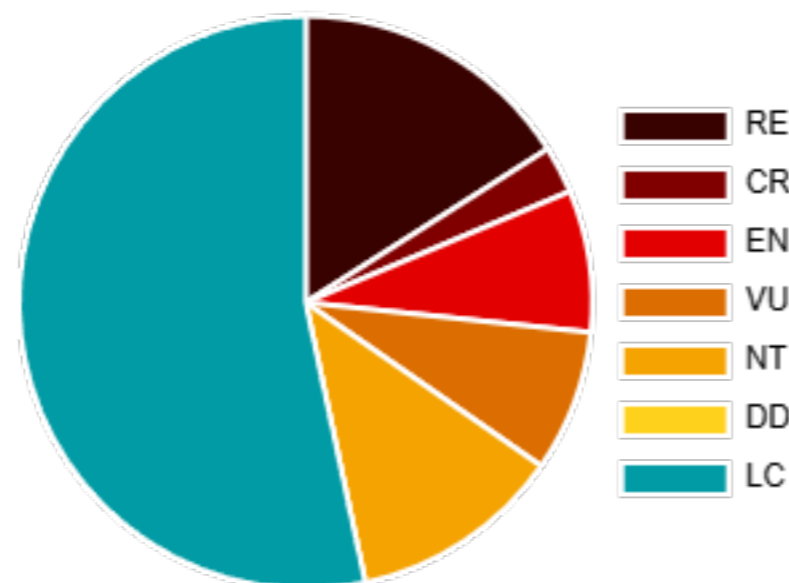
Flere steder i verden er der ikke bier nok. Bierne køres rundt mellem marker og planter.

Danske tal:

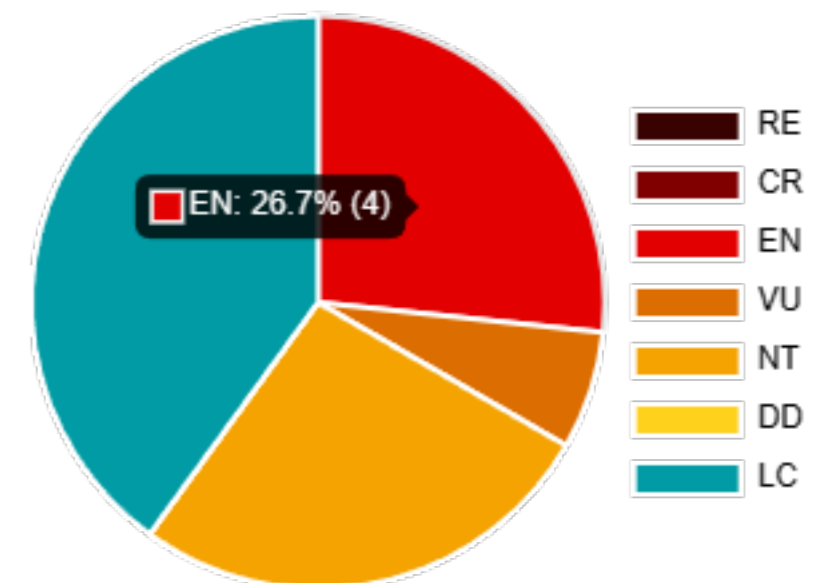
Bier

Dagsommerfugle

Padder

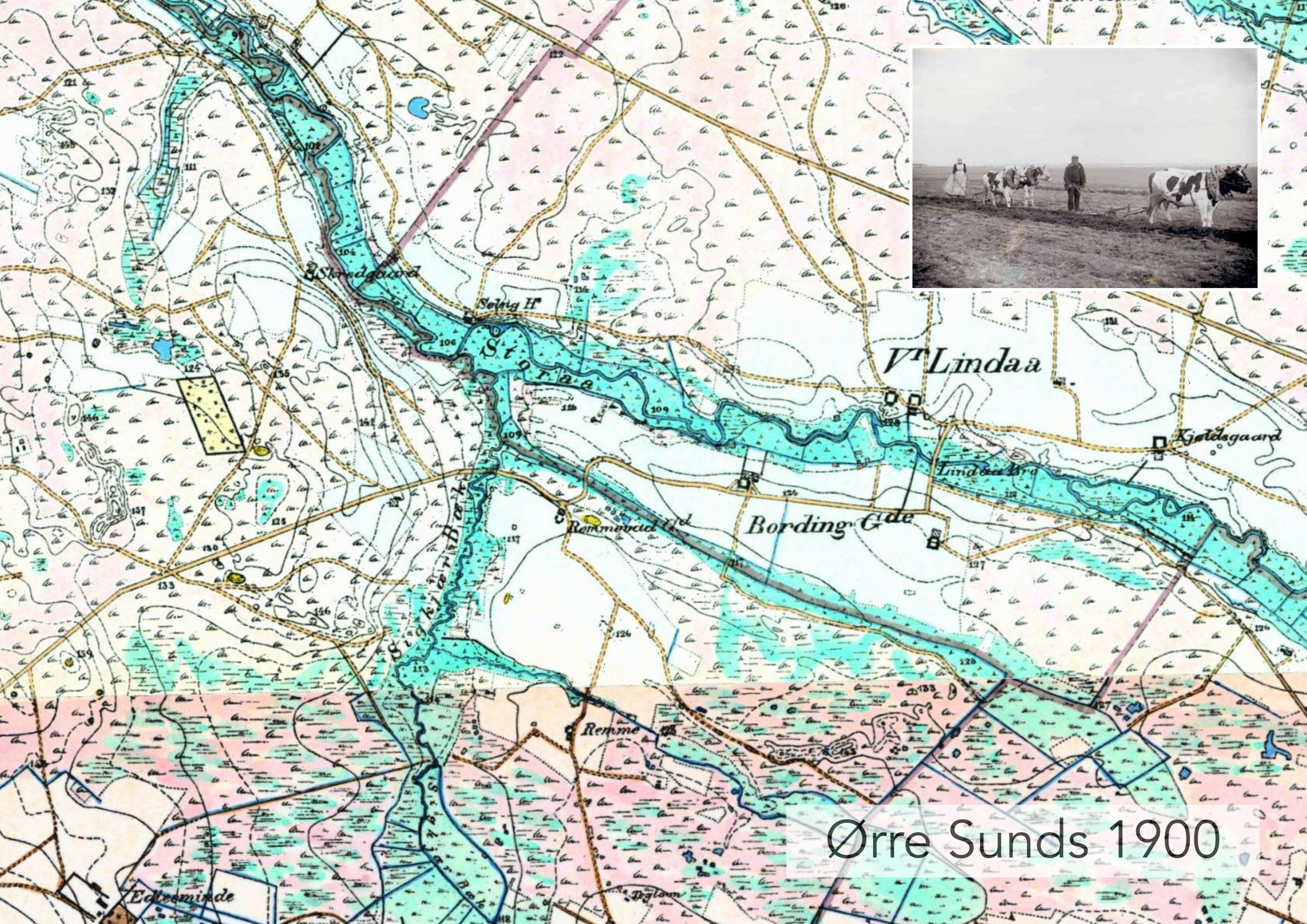

Biodiversitetskrisen skyldes at vi udnytter vores naturgrundlag alt for intensivt og effektivt.

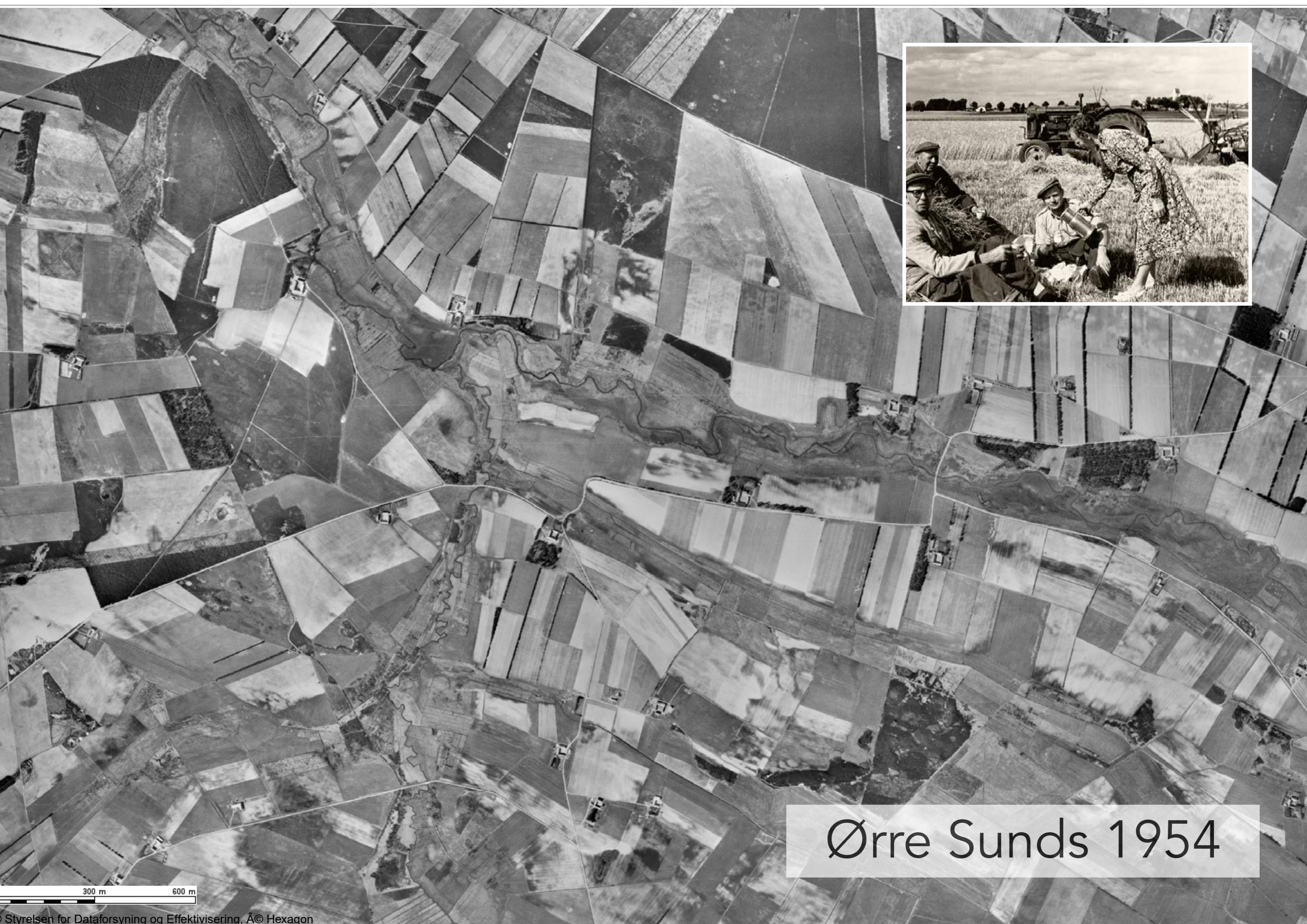
I byen og på landet.

Effektivitet, optimering, orden,
stordrift, utålmodighed

Begrænser biodiversiteten

Ørre Sunds 1900

Ørre Sunds 1954

300 m 600 m

Ørre - Sunds 2020

300 m 600 m

Mere biodiversitet på næringsfattig jord

Byerne er vokset i samme periode

Tiden til pleje og vedligeholdelse er begrænset

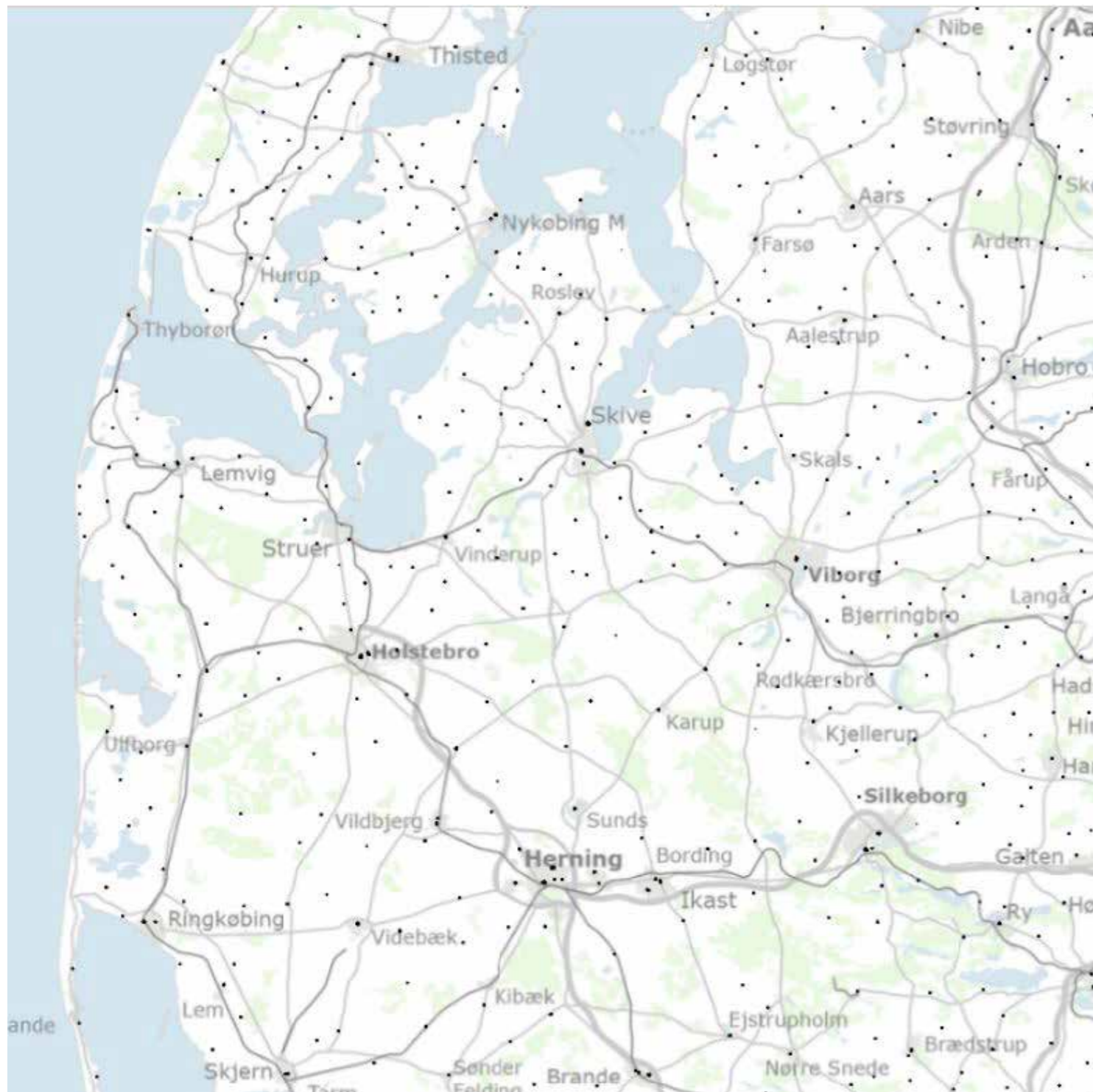

..... også på kirkegårdene!

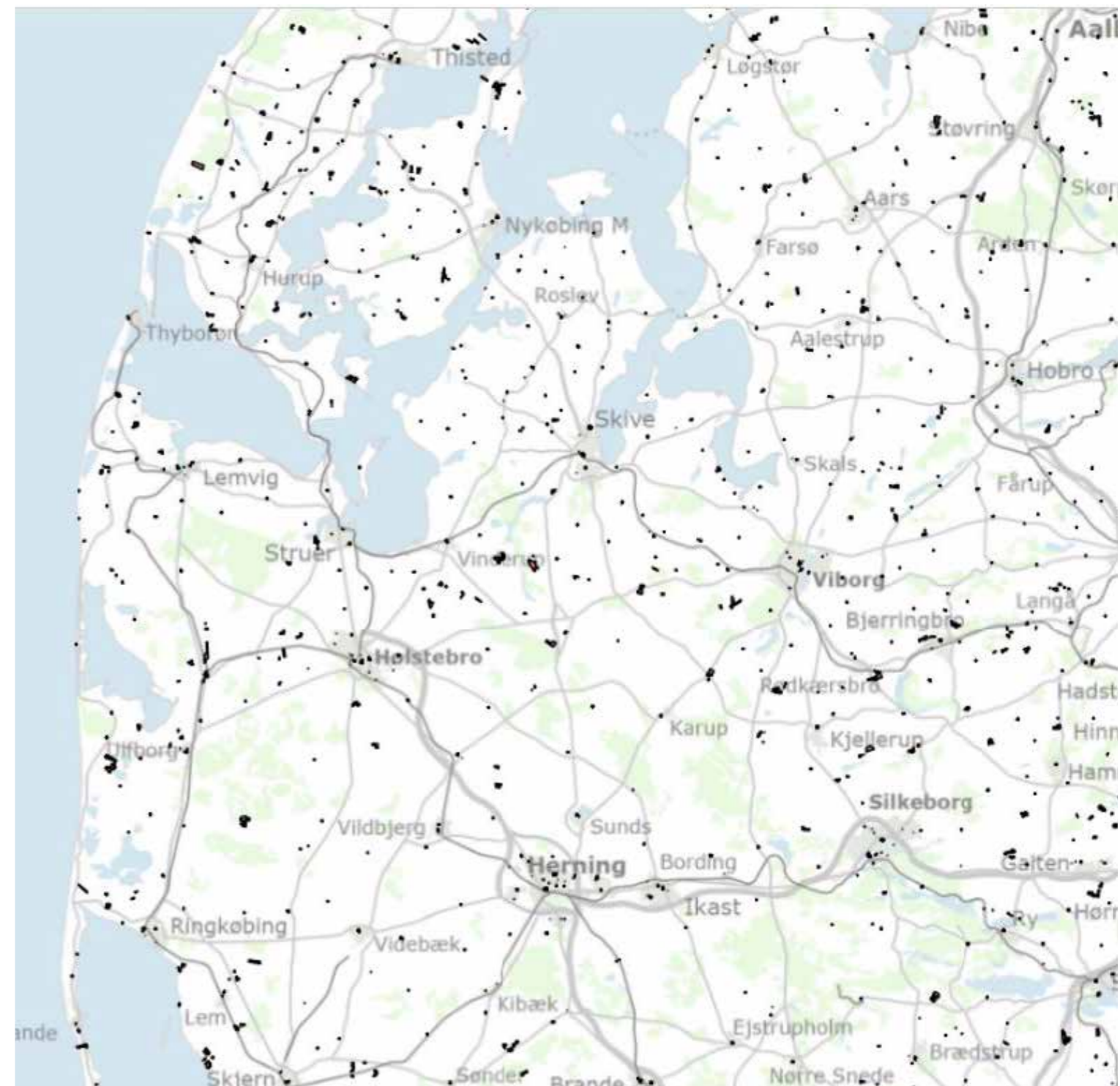

Vi kan bruge pladsen bedre!

Folkekirkenes samlede jorder kan bidrage til et landsdækkende netværk af refugier for flora og fauna

Viborg Stift - kirkegårde

Viborg Stift - samlede jorder

Hvad er biodiversitet

Plads
Variation
Levesteder
Fødekilder

FN definere biodiversitet som:

“Mangfoldigheden af levende organismer i alle miljøer, både på land og i vand, samt de økologiske sammenspil, som organismerne indgår i. Biodiversitet omfatter såvel variation indenfor og mellem arter som mangfoldigheden af økosystemer”

Hvad er mulighederne?

Bevar og beskær gamle træer

På et gammelt egetræ kan der være tilknyttet helt op til 1000 arter.

Dyr, planter, svampe

jo ældre træet er,
jo flere arter.

Fælder man et gammelt træ fjerner man de størete bidragsydere til kirkegårdens biodiversitet.

Elsk derfor træerne, deres blade og rødder

Indret kirkegården efter træerne

Lade græsset gro under træerne så rødder ikke beskadiges ved stenrivning eller græsklipning

Gamle træer kan se skrøbelige ud uden at være det

Der falder grene og blade af gamle træer, så indret kirkegården efter det, ved at nedlægge hækgrave og stier tæt på dem.

Før årlig tilsyn og spørg træplejespecialister hvis man er i tvivl om man har riskotræer på kirkegården.

Differentieret pleje

Differentieret pleje giver variation, blomster, frø, gemmesteder.

Det giver flere natur- og sansoplevelser på kirkegården

Det formede og det uformede er ofte meget smukt kontrast.

Brug evt. præcise plejegrænser til at skabe arkitektur, kontrast og præcision.

Se med andre øjne på omgivelserne

Bryd vanetænkning og udfordrer forstillingen om hvad der er den rigtig praksis

Der er mange muligheder hvis man har områder med klippet og slået græs.

Udføre mosaikslåning

Etablere et kvashegn

Vende mulden ned og råjorden op og så en blomstereng

Kirkegårdens afgrænsning er et refugium

Stablede stendiger er fantastiske refugier for dyr og planter.

Pader, mus, insekter, laver og urter.

Stendiger holder bedre hvis der er lette vækster ovenpå og mellem stenene.

Kun vedplanter som vedbend ødelægger dige

Etabler grønne rabatter langs digerne til glæde for dyr og planter

I de skjulte er der også muligheder

Mange kirkegårde har tilstødende områder, læhegn eller et lille vildt parti der bryder vinden.

Her kan man have en stak gamle sten stående, der kan laves et kvashegn eller en lille skulpturel træstabel som langsomt for lov at forgå til glæde for dyr, mos, svampe og insekter

Vand er grundlaget for alt liv

Der skal ikke meget til for at etablere et lille sted med vand hvor regnvand eller en kande vand i ny og næ sørger for vandtilførsel.

Nogle steder er der naturligt vand og måske skal man blot grave ganske lidt før der er et lille permanent vandspejl.

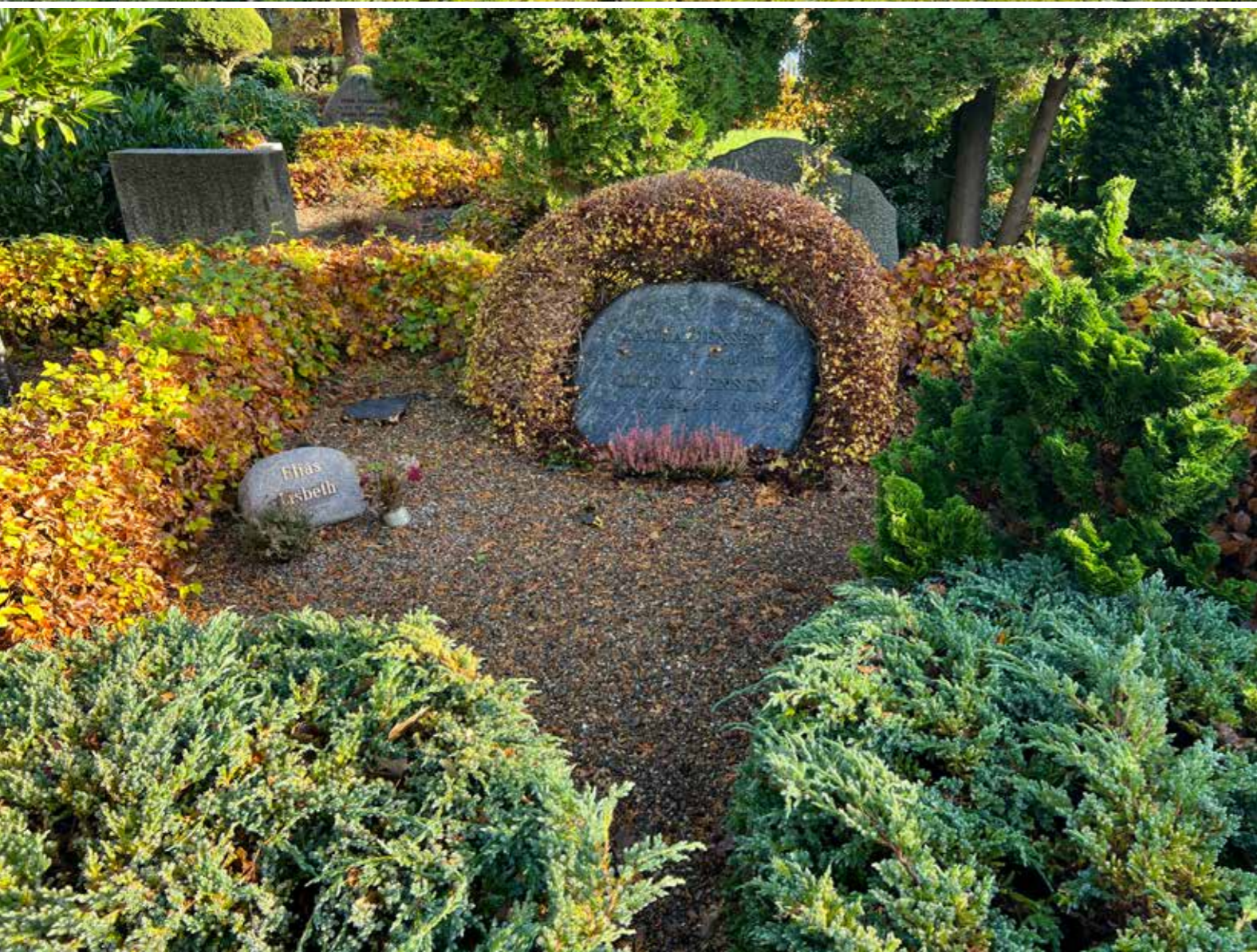

Tid og eftertanke

Der skal være plads til de gamle skæve og "levende eksistenser på kirkegården" for her gemmer der sig også meget liv.

Når man kan opleve tiden og historien har det stor betydning for vores oplevelse af kirkegården som et særligt sted.

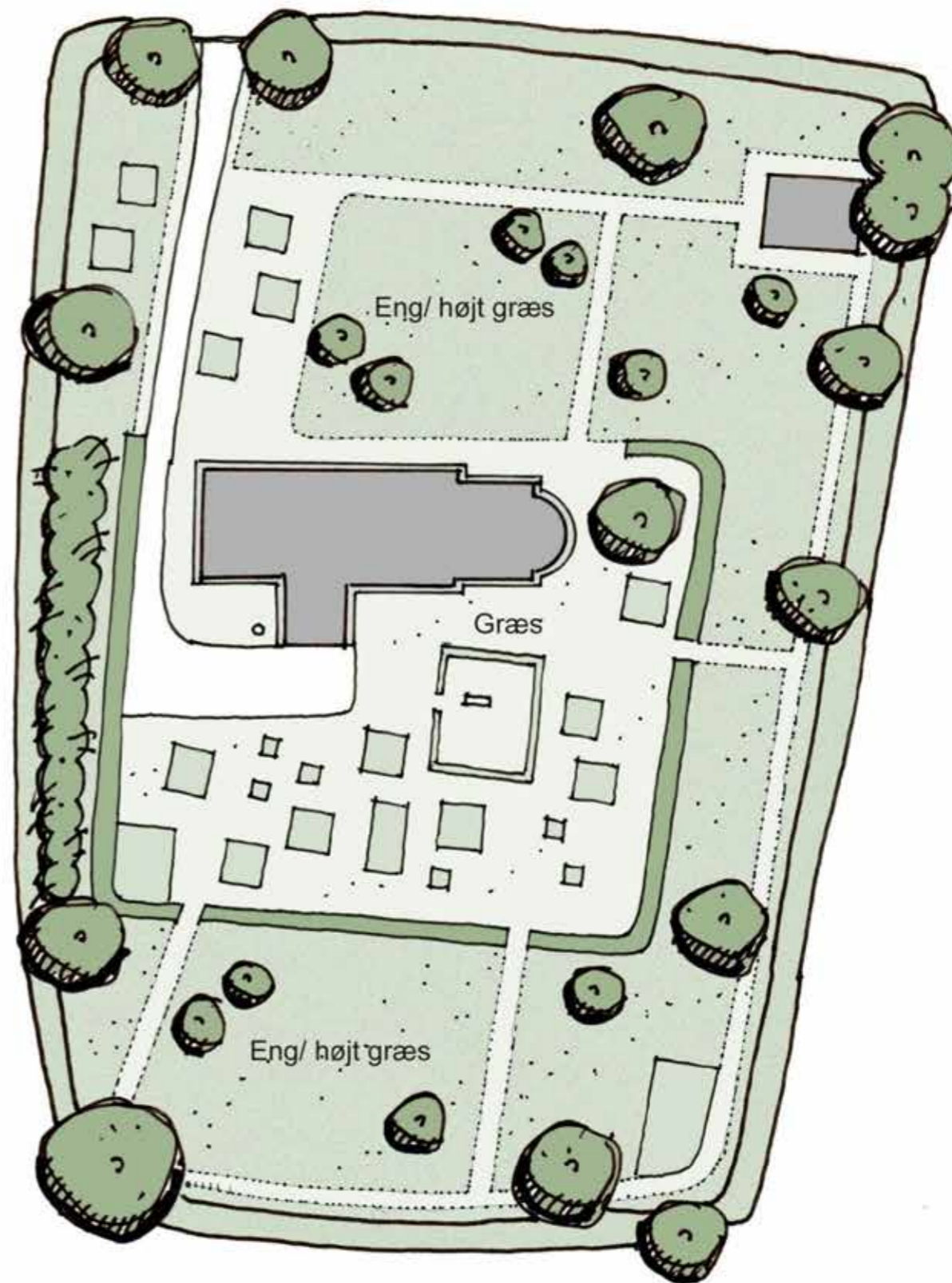
Tøndering kirkegård
- Reducere størrelsen

Røde streger: Ledige gravsteder
 Hvide arealer: Grus

TØNDERING KIRKEGÅRD 2015

UDVIKLINGSPLAN

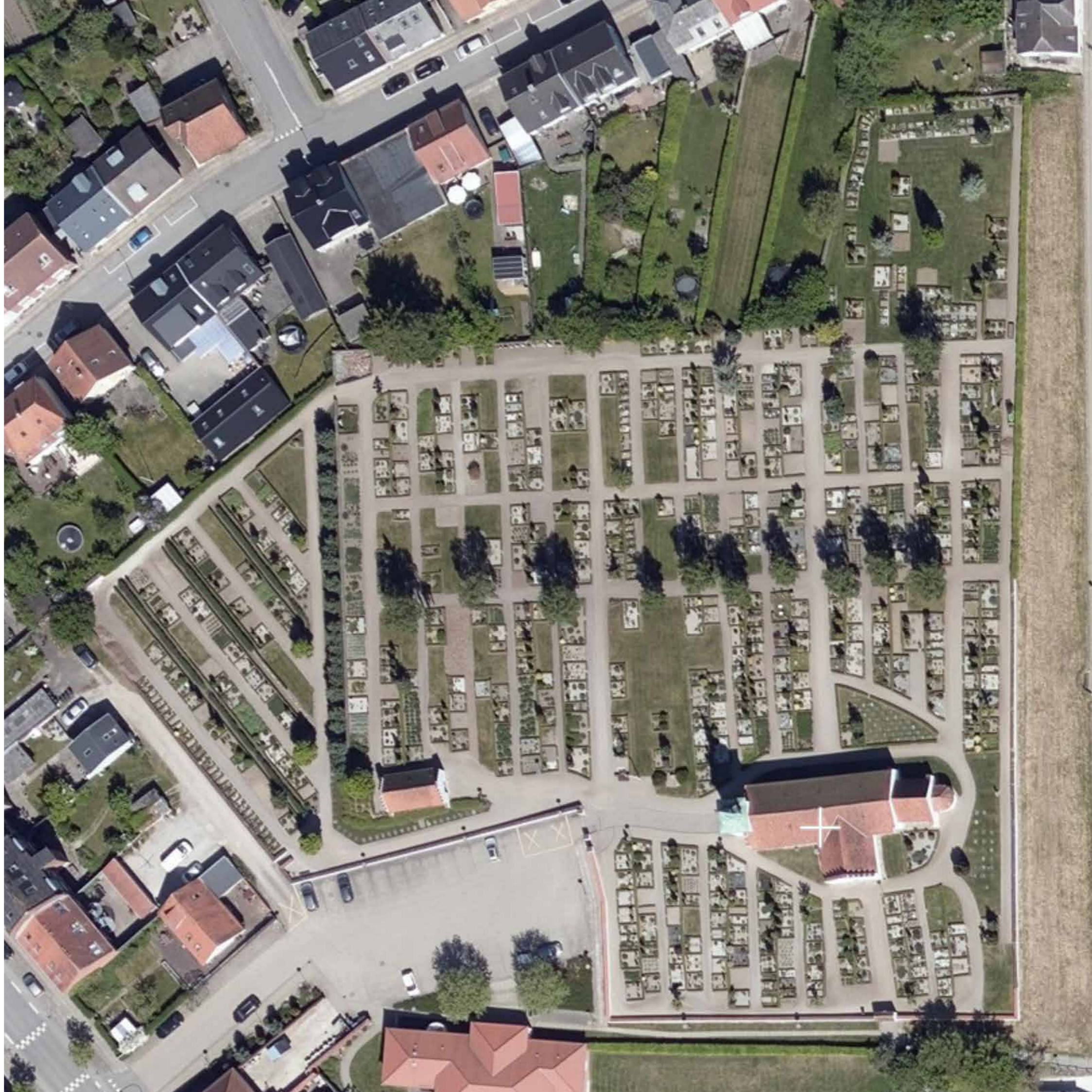

Prøjekt utegnet af Møller og Faurskov aps

Projekt tegnet af Møller og Faurskov a/s

Skanderup Kirkegård
- udgangspunkt

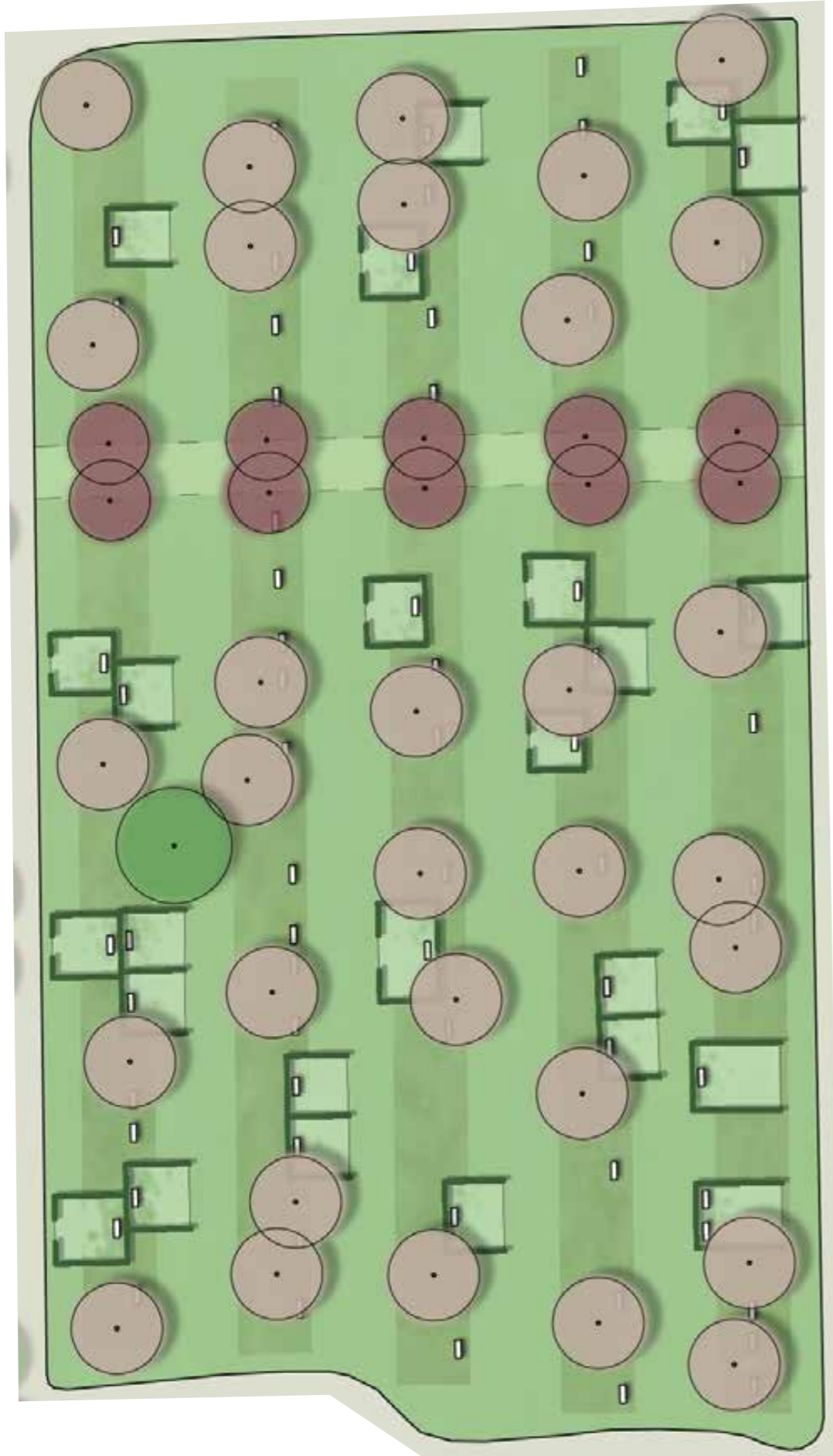
Skanderup Kirkegård - grøn variation

- Liggende gravsten
- ▣ Stående gravsten
- ▣ Gravsten i bed
- ▣ Gravsten i hæk
- ⬠ Eksisterende nåletræer
- Frugttræer
- Røde træer
- Søjleeege
- Kirsebærtræer
- Eksisterende træer
- Nye store træer

Projekt utegnet af Skaarup Lanskab aps

Æblelunden - smuk og grøn forvandling

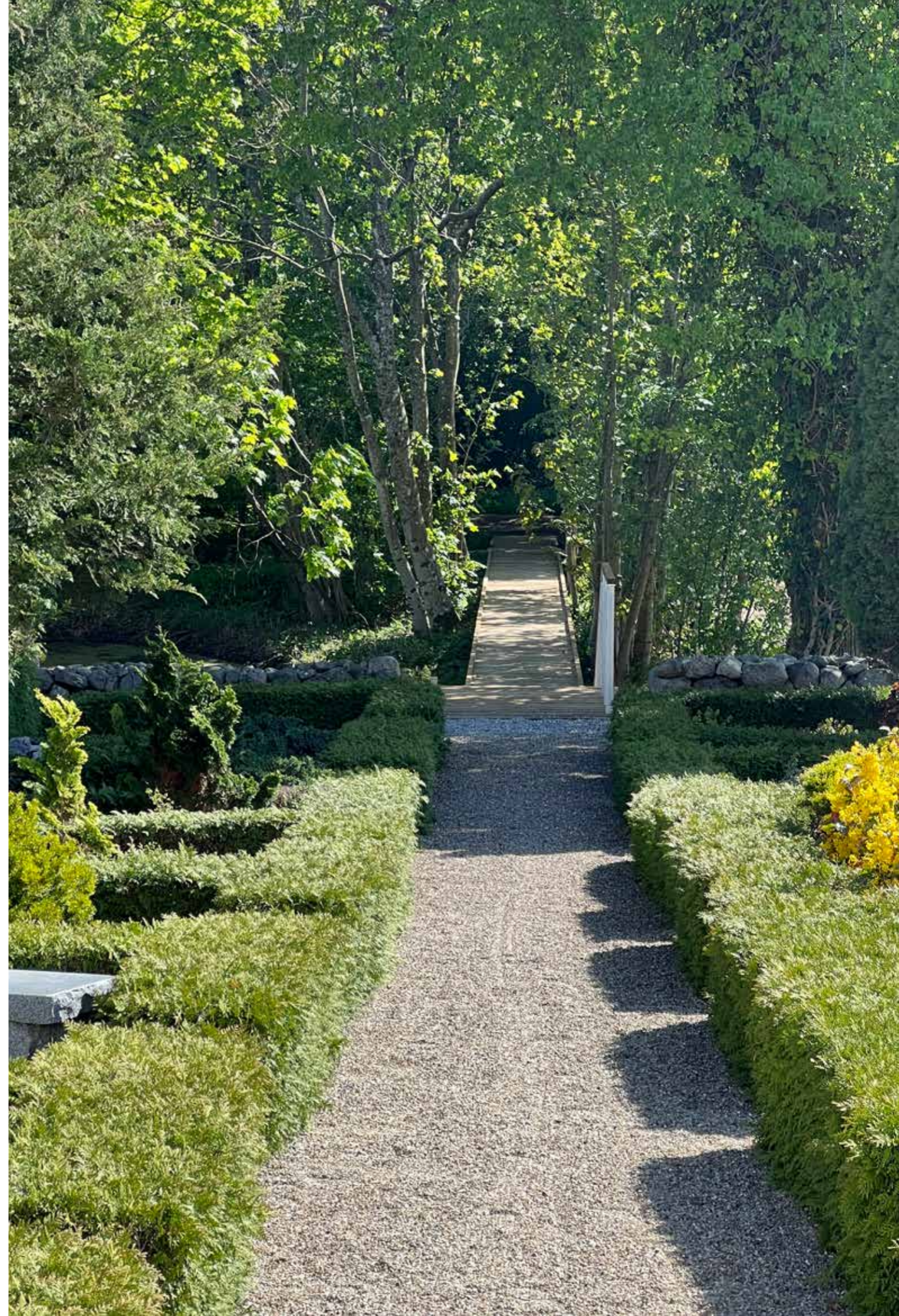

Årstal
Elin Christoffersen
1867 - 1922

Nebsager Skovkirkegård

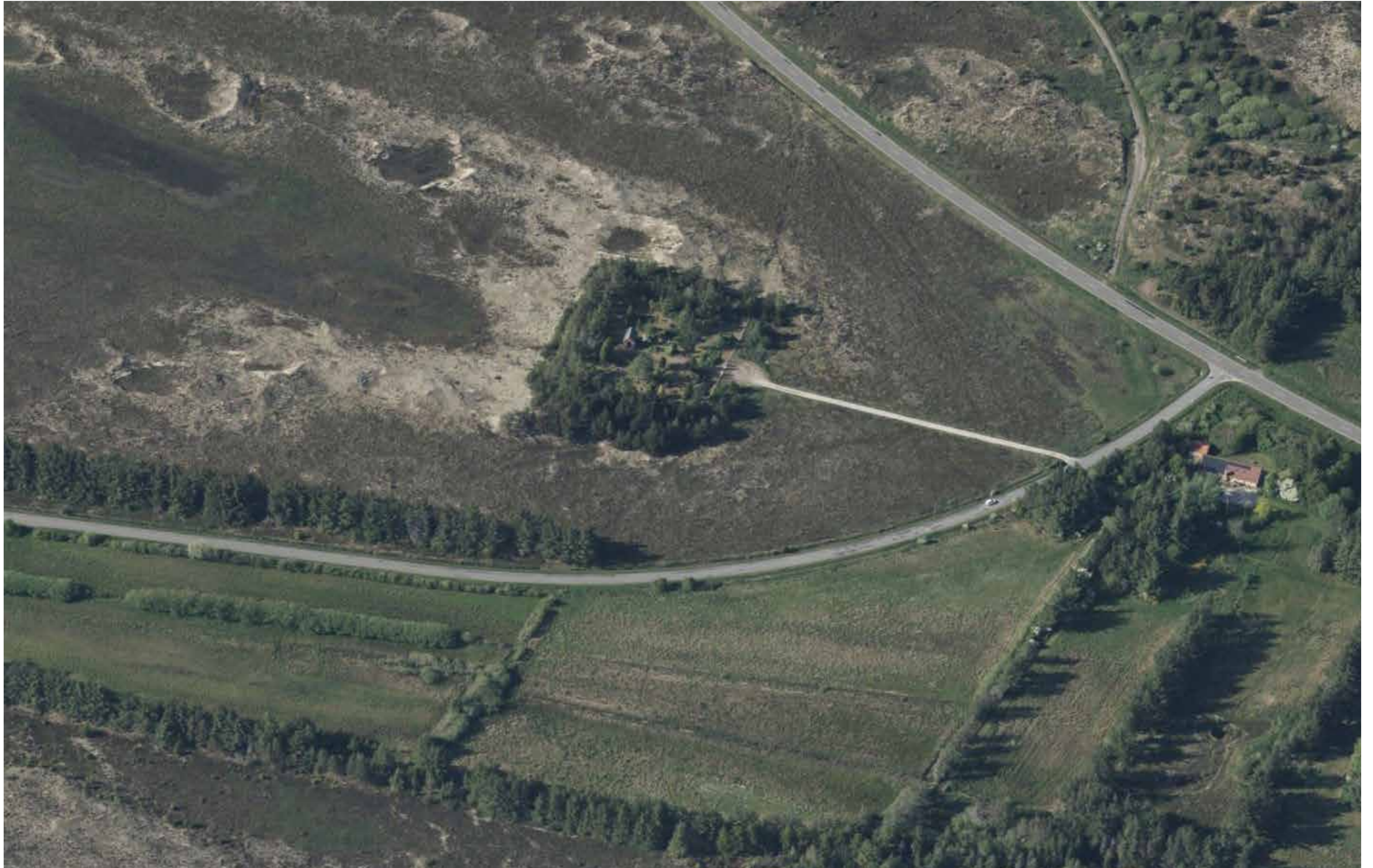
Projekt tegnet af Skaarup Lanskab aps

Projekt tegnet af Skaarup Lanskab aps

Nr Vorupør Gamle kirkegård - Reducere driften (Bevarer kulturarven)

Kobmand
Per Brusgaard
1948 - 2018

Per Brusgaard

Biodiversitet og kirkegården

**SKAARUP
LANDSKAB**

Mogens Dueholm

Landskabsarkitekt MAA
Kirkegårdskonsulent i Viborg Stift